

نگاهی به انتخابات ۳ نوامبر و ورشکستگی نظام حاکم بر ترکیه بهنام

است با عبور از مرز حد نصاب، نمایندگانی به مجلس بفرستد، حزب "جمهوریخواه خلق" است که ۱۹،۴ درصد آرا و ۱۷۸ کرسی را به دست آورده است. این حزب قدیمی ترین حزب سیاسی ترکیه به حساب می آید که مواضع و رهبری آن هم شاهد تغییرات زیادی طی سالیان گذشته بوده و، در مجلس قبلی هم که در سال ۱۹۹۹ شکل گرفته بود، هیچ نماینده ای نداشت. این جریان، با آشکار شدن شکست قطعی دولت اجویت، در ماههای پیش از انتخابات، کوشید که با جلب عناصر سرشناسی مانند کمال درویش (از مسئولین سابق بانک جهانی و وزیر اقتصاد دولت اجویت) و تشدید تهاجم تبلیغاتی علیه جریانات مذهبی، خود را به عنوان تنها بدیل معتبر و مدافع لائیسیته و نهادهای سیاسی نظام، در داخل و خارج کشور، وانمود کند، لکن در کسب اکثریت مجلس و تشکیل دولت ناکام ماند. حزب "جمهوریخواه خلق" اکنون به تنهایی عهده دار نقش اپوزیسیون در مجلس و در برابر دولت جدید حزب "عدالت توسعه" است. علاوه بر اینها ۹ نماینده "مستقل" هم در این مجلس حضور دارند.

در این انتخابات بیش از ۲۰ حزب و جریان سیاسی شرکت داشتند. اما، به غیر از دو حزب مذکور، هیچ کدام از احزاب سنتی و سابقه دار و یا جدید ترکیه نیز نتوانستند نماینده ای به مجلس بفرستند. هر کدام از این جریانات که در دولت قبلی حضور و یا سابقه طولانی تری در تشکیل دولت داشتند، با شکست شدیدتری روبرو گشتند.

سختترین شکستها از آن حزب خود"اجویت"، حزب "دموکراتیک چپ" بود که در انتخابات سوم نوامبر، فقط ۱،۲ درصد آرا را کسب کرد. این رسوایی بزرگی برای سیاستمدار صاحب نام و کهنسال ترکیه و حزب او بود که در انتخابات پیشین ۱۳۶ نماینده به مجلس فرستاده و رهبری دولت ائتلافی را در دست گرفته بود.

در پی اوجگیری بحران اقتصادی و سیاسی و پدیدار شدن نشانه های پایان

در آن حد نصاب ده درصد آرا برای ورود به مجلس تعیین شده است و هر گاه حزبی نتواند حداقل ده درصد کل آرای ریخته به صندوقها در سطح کشور را به دست آورد، آرای آن اصلاً به حساب نمی آید و نتیجتاً کرسی های مجلس، به تناسب آرا، فقط در میان احزابی که به حد نصاب مذکور رسیده اند، تقسیم می شود، در این انتخابات هم ۱۳،۵ میلیون رای (از مجموع ۳۰ میلیون رای) عملاً مورد محاسبه قرار نگرفت. به عبارت دیگر، با اعمال این شیوه غیر دمکراتیک، رأی یا نظر ۴۵ درصد از کل شرکت کنندگان تاثیری در نتیجه نهائی انتخابات و ترکیب مجلس جدید نداشت. هر گاه تعداد غایبین را هم به این رقم بیفزاییم، می توان دید که در مجموع ۲۵ میلیون نفر از واجدین شرایط عملاً در حاصل این انتخابات دخیل نبوده اند.

همین شیوه خاص انتخابات، اتفاقاً، یکی از موجبات پیروزی قاطع حزب "عدالت و توسعه" در این رای گیری بوده است. این حزب، ۳۴،۲ درصد آرای شرکت کنندگان را به دست آورده ولی، بر مبنای همان شیوه، ۳۶۳ کرسی از مجموع ۵۵۰ کرسی مجلس یعنی ۶۶ درصد آنها را صاحب شده است. برای تغییر و اصلاح قانون اساسی ترکیه، اکثریتی معادل دوسوم آرای نمایندگان مجلس (۳۶۷ رای) ضروری است. از این رو، حزب "عدالت و توسعه" با جلب فقط ۴ رای دیگر می تواند، به لحاظ قانونی، برای تغییر قانون اساسی رژیم اقدام کند. و این هم یکی دیگر از دلایل نگرانی های محافل لائیک و دیگر جریانات رقیب، در پی انتخابات اخیر است.

تنها شکل سیاسی دیگری که توانسته

پیروزی حزب اسلامی تازه تاسیس "عدالت و توسعه" در برابر رقیبان با سابقه و استخواندار، در انتخاب مجلس ترکیه، در سوم نوامبر، موجب حیرت غالبان ناظران و تحلیلگران سیاسی شده و تیرت نخست بسیاری از رساناهای بین المللی را به خود اختصاص داد. هشتاد سال پس از بنیانگذاری جمهوری "لائیک" به وسیله آتاتورک، در کشوری که عضو "ناتو" بوده و به لحاظ نظامی، سیاسی و اقتصادی شدیداً وابسته به آمریکا است و در عین حال، سالهاست که برای ورود به "اتحاد اروپا" دق الباب می کند، کسب اکثریت وسیع مجلس از جانب یک جریان اسلامی، شگفتی آور می نمود. این شگفتی، با یک رشته سئوالات و ابهامات تازه پیرامون آینده وضعیت داخلی و موقعیت بین المللی ترکیه نیز همراه بود.

اما نگاهی از نزدیک به نتایج این انتخابات نشان می دهد که این، بیش و پیش از این که یک پیروزی برای احزاب حزب "عدالت و توسعه" باشد، یک تودهنی آشکار به دولت "بولنیت اجویت" و شرکای حکومتی او محسوب می شود. و فراتر از آن، نتیجه این انتخابات قبل از این که موقعیتی برای حزب جدید اسلامی به حساب آید، نشانه ای از پوسیدگی و ورشکستگی نظام حاکم بر این کشور است. در یک کلام، مشخصه بارز آرای داده شده در این انتخابات، جنبه "نفی" و "سلبی" آنها بوده است و نه جنبه "اثباتی" آنها.

از بین حدود ۴۲ میلیون نفر از واجدین شرایط، حدود ۳۰ میلیون نفر در انتخابات سوم نوامبر شرکت جسته بودند. تعداد غایبین در این انتخابات نیز حدود ۱۱،۵ میلیون نفر اعلام شده است. بر مبنای شیوه خاص انتخاباتی پارلمان ترکیه که